

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

XVIII. An idea boni sit summum bonum?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

cum tertio quodam, id est, absolute summo bono, Deo videlicet, communicant. Neutra enim est bonum αὐτάρκες, τέλειον, ἰκανόν. Sic felicitatis humanæ πρωτεία seu primas tribuit Deo: τὰ δευτερεῖα νεῖο, id est, secundas assignat sapientiæ & honestæ voluptati humanæ, ut quæ propius ad summum illius boni (Dei) naturam accedant. Hæc ferè congruunt cum sacris literis, è quibus colligitur felicitatem nostram consistere in imputatione justitiæ Christi, & remissione peccatorum (de quibus tamen nihil Plato) & agnitione & celebratione Dei, cum solida & εὐκρινεῖ læticia conjuncta, & συμμετοχῇ θεῷ seu κοινωσίαι θεῖας φύσεως. Hanc felicitatem omnibus numeris perfectam atq; cumulatam credunt & sperant verè Christiani.

XVIII.

An Idea Boni sit summum bonum?

Affirmatur.

PLATO asserit felicitatem hominis consistere totam in uno bono separato & distincto à rebus: in idea omnis boni: in parte bono, cujus participatione omnia sunt bona: id est, tum hominem esse beatum, cum ad illius separati boni cognitionem pervenerit. At hic philosophus quod intelligit de divina Idea, Aristoteles interpretatus est calumniosè, ut

sè, ut opinor, de humanis Ideis, sicut aliàs sepe dogma Platonis de Ideis insectatur & exagitat: quod fecerit ne similitate quadam, cum tradatur Platonis præceptoris sui celebritati invidisse: an quòd ratio doctrinæ Platonicæ ab ea, quam ipse sequitur, abhorreere videretur, non ab re dubites. Nunc igitur argumenta quædam Aristotelis contra Platonem videamus, & breves respõsiones adornemus. *i. i. Object.*

Eorum non est cõmunis Idea, in quibus licet accipere prius & posterius. In bonis licet accipere prius & posterius. Nam bonum in substantia prius est, quàm bonum in qualitate: & aliquid est bonum per se: aliquid verò bonum respectu ad alterum. Ergo bonorum non est una communis Idea. *Solutio.*

Respon. Hoc argumentum valeret, si de bono loqueretur Plato communi atq; universò, secundum prædicationem, quod diceretur de omnibus bonis, & post singula bona esset. At Plato per Boni Ideam hoc non intellexit: Sed primum & summum illud, quod est Deus, à cujus bonitate omnia quæ bona sunt, derivantur. De bono itaq; agit, quod aliorum est causa, cum familiare ei sit Ideam pro causa accipere. Hoc autem bonum idedò cõmune appellat, quòd omnia ab eo sunt, & ipsam sibi expetant. Quocirca propositionem majorem Aristotelis negamus. Nam omnia bona, sive in his

ratio prioris & nobilioris sive posterioris & ignobilioris spectetur, habent unam communem ideam, quæ est & fait ante omnia, Deum. 2. Ut homo in materia, & homo separatus à materia, non differunt, quia homo, quia habent eandem essentiam, rationem & definitionem hominis: Sic bonum separatum non est alterius rationis in bonitate, quam particulare bonum. Sed particulare bonum de Platonis sententia non est per se bonum. Ergo nec bonum separatum per se bonum est. Resp. Nego maiorem prop. in qua est Elenchus comparationis. In priore enim parte res sumuntur finitæ: In posteriore una infinita, altera finita, quæ disjunctæ naturæ sunt, & genere differunt. Bonum separatum, id est Deus, est absolutissimum, æternum & increatum. Est ipsa bonitas. Reliqua sunt & dicuntur bona *magis* & accidentaliter. Vides igitur dissimilitudinem *eu-477*. Seu: Quibus eadem definitio rectè attribuitur, ea inter se differre nequeunt. Sed ille per se homo eò quod seu quæ homo est, non potest aliter defini quàm homo quilibet. Est igitur re ipsa idem homo uterq;. Similiter & ipsum per se bonum, eò quod bonum est, eadem ratione definitur quæ quodvis bonum. Aliud est di-
vina Idea ho- Nihil igitur inter utrumq; intererit: & ita vana est idea Platonica. Resp. Nego assumptio-

nem : Nam αὐτὸ ἀγαθὸν ipsum bonum, αὐτοάν-
 δρατὸ ipse homo, αὐτοὺν ipsum ens & ἀγαθὸν
 bonum, ἀνδρατὸ homo, οὗ ens differunt, ut
 simplex natura & composita, ut expers mate-
 riæ essentia & materiata, ut res per se bona &
 cum bono communicans, ut exemplar seu ar-
 chetypus & imago hujus, ut fons & rivulus,
 ut Sol & radius seu lux à sole propagata. Pla-
 toni ipse homo, ipsum bonum, ipsum Ens est
 Deus. Species enim rerum omnium in Deo
 ponebat, ipsamq; Dei sapientiam αὐθυπόστατον
 omnes ideas complexam esse volebat, quas,
 cum causæ essent ante res omnes conditas in
 Deo sempiternæ, iccirco sibi nomen Boni
 magis vindicare confirmabat. Ita Deus est om-
 nia : & est Idea boni, id est, perfectissimum
 & excellentissimum bonum. Ad summam :
 Nego Bonum separatum Deum, (quem Pla-
 to intelligit) non esse alterius rationis & de-
 finitionis quàm particulare, ut creatum, bo-
 num. Itaq; etsi particulare bonum non sit per
 se & absolutè bonū in gradu summo, sed per
 participationem, tamen separatum bonum
 αὐτοαγαθὸν est, seu per se & simpliciter bonum
 est : natura ipsa per se, simplex, sincera, nulli
 mutationi obnoxia est. Hoc bonum intelligit
 Plato, cum sit in Phædone : Anima dissoluta
 ea copulatione quæ ei intercedit cum cor-
 pore ad primariam illam Ideam, id est Deum.

S 5

evolat.

minis: aliud
 homo ex
 materia &
 forma cō-
 positus.

3. *Object.* *evolat.* 3. Bonum per se non est communis Idea omnium bonorum, quia quædam bona sunt expetibilia per se, ut voluptas & virtus; quædam tantum alterius gratia, ut bona utilia. Bonum separatum Platoni est per se bonum. Ergo bonum separatum non est communis Idea boni. & ad assumptionis probationem.

Solut. Voluptas & virtus non sunt bona expetibilia per se, ita ut Bonum separatum, id est Deus. Deus enim est bonum per se, in summo gradu, seu supremum bonum, quod non est ab alio. Virtus vero, sanitas & voluptas sunt bona quæ per se expeti possunt, respectu inferiorum bonorum, quæ propter voluptatem, sanitatem vel virtutem expetuntur: ut pharmaca, cibi. Aristoteles igitur committit Elenchum homonymias, accipiens aliter per se, quam Plato. Aristoteli honores & voluptates quædam, item videre, sapere, sunt bona per se, id est, natura sua, quia expetuntur natura sua, etiam si offeruntur nobis absque commo alio. Nec tamen sunt ita per se bona, sicut Plato accipit, nempe ut sint ex se ipsis, neque pendeant ab alio, neque ab aliis orientur, neque

Object. etiam possint aliud referri. Ultima: Summum bonum hominis, quod Idea est omnium bonorum, est in homine, seu possidetur ab homine: alioquin non perficeret eum. Bonum separatum omnino est extra hominem, non est

est hominis opus, non possidetur ab homine.
 Ergo in eo non consistit hominis felicitas.
 Nego assumptionem: Quia Deus ut summum
 hominis bonum est, non simpliciter omni-
 noque extra hominem. Communicat enim
 sese cum homine, dum homo redditur efi-
 milis cognitione & virtutis optimæ actione.
 Arque hoc bonum, quod in divinæ veluti na-
 turæ participatione quadam (ut Plato & A-
 postolus Petrus loquuntur) consistit, recte Deo
 acceptum feramus, & sola voluntate & studio
 humano nobis vindicare non possumus: ta-
 men in acquisitione & possessione ejus non
 habemus nos ut stipites, & trunci: non agi-
 mus nihil. Ex his omnibus nemini argumen-
 tationum Aristotelis inanitas obscura esse
 potest: indidemque intelligis Platonem non
 loqui de Logica, sed Metaphysica Idea. Itaque
 sicum Camerario diceres, Aristotelem cal-
 lidè hic imponere lectori verborum præsti-
 giis, fortasse non multum errares. Non pos-
 sum, quia huc ascribam, auctarii loco, Eu-
 stratii judicium: Videris, ô Aristoteles, ma-
 gistro usus Platone & amico, de industria
 hoc pacto inquirere in dogma Idearum pa-
 lam fallaces conclusiunculas texens, ut cum
 nihil firmum contra illud commemoretur,
 magis jam stabilliri quam everti hæc opinio
 vidgatur.

Sino

Solus
 Fruens Deo
 beatus est
 Platon: D.
 Augustian
 testa